

พระราชนิพนธ์บทละครที่แปล
และดัดแปลงจากตะวันออก

อ. ชีดาตาว เดชศรี

A decorative banner with a green background and a repeating hexagonal pattern. The banner has a white sunburst background and is framed by an orange border with a dotted line. The text is in Thai. There are floral decorations in the corners: a yellow and purple flower at the top center, and two large purple and green flowers at the bottom corners. Green leaves and orange flowers are also scattered around the banner.

๑. กระแสการเปลี่ยนแปลง
วรรณกรรมตะวันออก

➤ การแปลวรรณกรรมต่างชาติเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ
กระแส “บุรพคตินิยม” (Orientalism) ซึ่งเกิดขึ้นสมัย
อาณานิคม

- คนตะวันตกเข้าไปล่าอาณานิคมแล้วพบว่า ประเทศต่างๆ มี
วัฒนธรรม วรรณกรรม ตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆ มากมาย
- คนตะวันตกเริ่มหันมาสนใจวัฒนธรรมของคนในอาณานิคม
นั้นๆ

- วัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้รู้จักและเข้าใจคนเพื่อให้สามารถปกครองประเทศเหล่านั้นได้ แต่สิ่งเกิดขึ้นทำให้เกิดการศึกษา ภาษา วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ และสาขาวิชาอื่นๆ เกี่ยวกับโลกตะวันออก
- ในตะวันตกจึงมีการแปลวรรณกรรมตะวันออก โดยเฉพาะวรรณกรรมอินเดียจำนวนมาก

- กระแสดังกล่าวส่งอิทธิพลถึงสยาม และเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่รัชกาลที่ ๖ รวมถึงเจ้านายหลายพระองค์ได้ไปศึกษาในยุโรป → เกิดการแปลวรรณกรรมอินเดียเป็นวรรณกรรมไทยหลายเรื่อง
- การเรียบเรียงเป็นภาษาไทยมีลักษณะคล้ายกันคือ การใช้ต้นฉบับภาษาอังกฤษหรือภาษาตะวันตก เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน ฯลฯ มาเป็นต้นฉบับในการแปล

- เหตุนี้เองจึงปรากฏว่าสมัยนี้ จึงมีวรรณกรรมไทยหลายเรื่อง
ที่แปลและดัดแปลงมาจากวรรณกรรมตะวันออก
- การรับวรรณคดีตะวันออกในสมัยนี้จึงต่างไปจากการรับ
เอาเรื่อง รามเกียรติ์ หรือเรื่องอื่นๆ สมัยก่อน เนื่องจากเป็น
การรับผ่านการแปลโดยตรง และแปลผ่านภาษาตะวันตก
อีกชั้นหนึ่ง

- **ลิลิตนิทราชาคริต** พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๕ นำมาจากวรรณกรรมอาหรับ คือ นิทานอาหรับราตรี เรื่อง The Sleeper Awaken
- **รૂไบยัต** พระนิพนธ์กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ซึ่งมาจากวรรณคดีเปอร์เซียเรื่อง Rubaiyat ของโอมาร์ คัยยาม
- **พระนลคำฉันท์** พระนิพนธ์ของน.ม.ส.
- **นิทานเวตาล** พระนิพนธ์ น.ม.ส.
- นอกจากนี้ยังมี **กามนิต** **หิโตปเทศ** ของเสฐียร โกเศศ และอื่นๆ

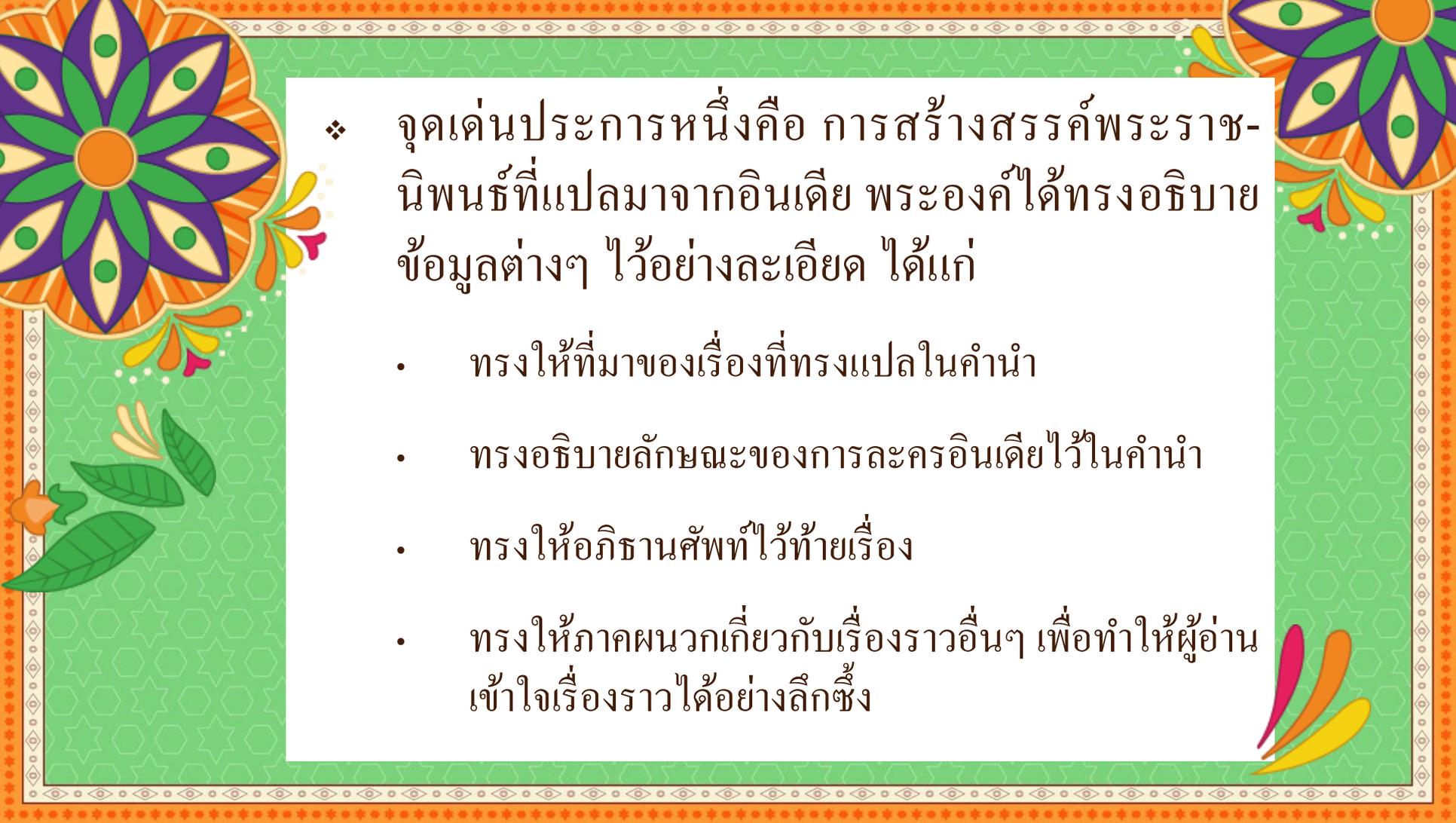

๒. ลักษณะบทพระราชนิพนธ์
ที่แปลมาจากตะวันออก

-
-
-
- ❖ พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖ ที่นำมาจากวรรณกรรมอินเดีย ได้แก่ สาวিতรี, ศกุนตลา, ปรียทรรศิกา, พระนลคำหลวง
 - ❖ วรรณกรรมส่วนใหญ่ปรากฏในรูปแบบของบทละครยกเว้น เรื่องพระนล
 - ❖ สาวিতรี ศกุนตลา และพระนล เป็นเรื่องราวที่แทรกอยู่ในมหากาพย์ซึ่งเป็นเรื่องราวขนาดยาว เรื่องแทรกนี้เรียกว่า “อุปายาน”

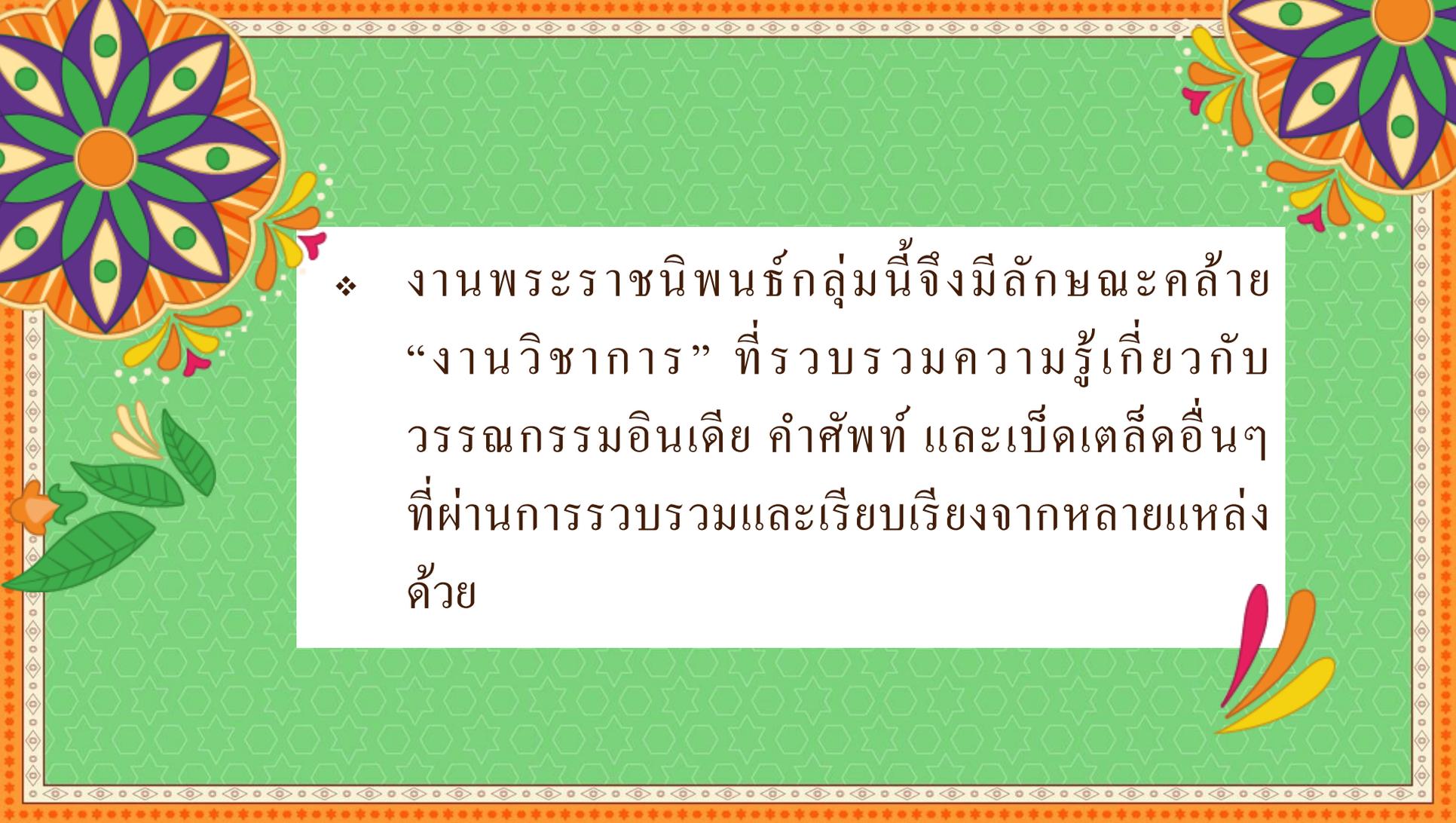
-
-
-
- ❖ รัชกาลที่ ๖ ทรงมีพระราชประสงค์จะนำเรื่องราวที่เป็นวรรณคดีเอกของอินเดียมาให้คนไทยรู้จัก
 - ❖ วรรณคดีอินเดียที่พระองค์ทรงนำมาแปลนั้นมิได้แปลอย่างเดียว แต่มีการตัดแปลงใหม่บ้างส่วน
 - สาวিতรี พระองค์ทรงแปลจาก “เรื่องเล่า” เป็นสาวিতรีสำนวนร้อยแก้วก่อน จากนั้นจึงตัดแปลงเป็นบทละครร้อง

- ศกุนตลา พระองค์ทรงนำบทละคร “นาฏกะ” ของอินเดียมาแปล เก็บเนื้อหาไว้คงเดิม แต่ดัดแปลงเป็นบทละครรำและบทละครดึกดำบรรพ์
- พระนล พระองค์ทรงนำมาแต่งเป็นคำหลวง
- ❖ หากแต่มีเรื่องหนึ่งคือ ปรียทรรศิกา พระองค์ต้องการให้คนไทยรู้จักรูปแบบละครสันสกฤต พระองค์ได้แปลแบบตรงไปตรงมา

❖ จุดเด่นประการหนึ่งคือ การสร้างสรรค์พระราช-
นิพนธ์ที่แปลมาจากอินเดีย พระองค์ได้ทรงอธิบาย
ข้อมูลต่างๆ ไว้อย่างละเอียด ได้แก่

- ทรงให้ที่มาของเรื่องที่ทรงแปลในคำนำ
- ทรงอธิบายลักษณะของการละครอินเดียไว้ในคำนำ
- ทรงให้อภินิหารศัพท์ไว้ท้ายเรื่อง
- ทรงให้ภาคผนวกเกี่ยวกับเรื่องราวอื่นๆ เพื่อให้ผู้อ่าน
เข้าใจเรื่องราวได้อย่างลึกซึ้ง

-
- ❖ งานพระราชนิพนธ์กลุ่มนี้จึงมีลักษณะคล้าย “งานวิชาการ” ที่รวบรวมความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมอินเดีย คำศัพท์ และเบ็ดเตล็ดอื่นๆ ที่ผ่านการรวบรวมและเรียบเรียงจากหลายแหล่งด้วย

พินิจ
เรื่อง สาวিতรี

เรื่องย่อ

<https://www.youtube.com/watch?v=-kR--EASwe8>

ความเป็นมาเรื่องสาวตรี

- มีที่มาจาก สาวิตรยุปาขุยนม (สาวิตรยุปาขยานัม)
- เป็นเรื่องแทรกอีกเรื่องหนึ่งใน มหาภารตะ อยู่ในบรรพที่สาม (วนบรรพ) เป็นอนุบรรพที่ชื่อว่า ปติวรตามาहात्म्यप्रवृ หมายถึงนางผู้รักดีต่อสามี
- รัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง สาวตรี เมื่อพ.ศ. ๒๔๖๓ โดยทรงพระราชนิพนธ์ไว้ ๒ ส่วน

(อัญชลี ภูษะกา, ๒๕๕๓, น.๔๑๓-๔๑๔)

- สำนักแรกทรงพระราชนิพนธ์เป็นความเรียงร้อยแก้ว โดยแปลจากฉบับคำแปลภาษาอังกฤษของชาวอินเดียชื่อว่า ประตาป จันทรรอย (Pratap Chanda Roy) ซึ่งยืมมาจากหอพระสมุดวชิรญาณ
- ใช้วิธีการแปลอย่างตรงตัวตามต้นฉบับภาษาอังกฤษทั้งรูปแบบและเนื้อหา และทรงพยายามรักษาสำนวนโวหารและรูปแบบของประโยคต้นฉบับภาษาอังกฤษ
- สำนักต่อมารัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์เป็นบทละครร้อง

(อัญชลี ภูษะกา, ๒๕๕๓, น. ๔๑๔)

- รัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์เป็นบทละครร้อง ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์เรื่องสุดท้ายที่เสร็จสมบูรณ์ก่อนที่จะเสด็จสวรรคต
- ละครเรื่องนี้ผูกขึ้นตามเค้าเรื่องที่มีในมหาภารตะแต่ได้ดัดแปลงบ้างเพื่อเหมาะแก่การแสดงเป็นละคร
- ทรงพระราชนิพนธ์ *สาวিতรี* จำนวนบทละครให้เป็นบทละครร้องล้วนๆ ไม่มีบทเจรจา ทำให้มีเนื้อหาที่แตกต่างไปจากจำนวนความเรียงร้อยแก้ว

(อัญชลี ภูพะกา, ๒๕๕๓, น. ๔๓๕)

- โดยตัดส่วนต้นเรื่องที่เป็นบทสนทนาของพระฤาษีมรรคัมเทษะ กับยูริชเงียร์ ตัวละครใน มหาภารตะ โดยเริ่มที่ตัวเรื่องสาวิตรีและ แบ่งการดำเนินเรื่องเป็น ๓ องก์
- ในยุโรปช่วงเวลาก่อนหน้านั้นได้มีการนำเรื่อง *สาวิตรี* มาแสดง เป็นละคร โดยมีลักษณะเป็นการแสดงแบบอุปรากร
- อาจกล่าวได้ว่ารัชกาลที่ ๖ ทรงนำความเรียงเรื่อง *สาวิตรี* มา ตัดแปลงเป็นบทละครร้องตามแบบการแสดงอุปรากรเรื่องสาวิตรี ของยุโรป

(อัญชลี ภู่มะกา, ๒๕๕๓, น. ๔๓๕)

- จากประวัตินาฏกรรมไทยปรากฏว่ามีละครเรื่องสั้นๆ เพียงเรื่องเดียวคือ *สาวตรี*
- อย่างไรก็ตามแม้จะทรงพระราชนิพนธ์ในรูปแบบบทละครเรื่อง แต่พระองค์ทรงคงลักษณะการละครของไทย ดำเนินเรื่องด้วยกลอนสุภาพ และนั่นทลัษณ์อื่นๆ เช่น อินทรวีเชียรฉันท์ ๑๑ ใ้ร้ายในตอนบทสวดของพราหมณ์ และใช้กาพย์ยานี ๑๑ ในบทร้องของพระสัตยวานและนางสาวตรี รวมถึงใช้เพลงหน้าพาทย์ประกอบ
- ทรงพระราชนิพนธ์ด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ สละสลวย และลักษณะการแสดงที่สอดคล้องกับละครรำ ละครตึกดำบรรพ์ และละครพันทาง

(อัญชติ ภูษะกา, ๒๕๕๓, น. ๔๓๕-๔๓๖)

- **สาวিতรี** เป็นเรื่องที่มีเนื้อหาเป็นคติสอนใจได้ดี
- ใน **มหาภารตะ** เรื่อง **สาวิตรี** ทำหน้าที่เป็นเรื่องตัวอย่างให้เห็นลักษณะของผู้หญิงที่ดี กล่าวคือ เป็นสตรีที่มีคุณสมบัติอันแสนประเสริฐอย่างยิ่ง ทั้งในฐานะภรรยา บุตรี หรือแม่กระทั่งบุตรสะใภ้ นางสามารถประพฤติปฏิบัติตัวตามบทบาทต่างๆ ได้อย่างน่าสรรเสริญ
- รัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์เพื่อนำวรรณคดีอันสกฤตที่มีเนื้อหาดีมาเผยแพร่ในสังคมไทย

(อัญชลี ภูษะกา, ๒๕๕๓, น. ๔๑๔-๔๑๕)

ลิงก์หนังสือ

<https://vajirayana.org/%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B5>

รายการอ้างอิง

อัญชลี ภูพะกา. (๒๕๕๓). พระราชนิพนธ์ใน
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว:
วรรณคดีกับการสร้างชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตรุษฎีบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย,
สาขาวิชาภาษาไทย, คณะอักษรศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

